

Preventiv 2011

M E S S A D I

dalla suprastonza communalal al cussegl da vischnaunca

Preziau signur president
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

Danovamein suttamettein nus a Vus il preventiv per igl onn proxim. Ils davos onns ei il cussegl da vischnaunca adina puspei vegnius confruntaus cun las finanzas communalas. Las stentas per migliurar la situaziun finanziaria portan fretg e dattan novas speranzas. Tuttina stuein nus esser vinavon precauts e veglionts.

Ils 23 d'avrel 2010 ei il cussegl da vischnaunca sefatschentaus cun la finanziaziun speciala dalla canalisaziun e serenera ed ils 18 da zercladur 2010 ha el priu enconuschientscha dil plan da finanzas 2011 – 2015. Quei document – ensemen cun il program d'activitad 2009 – 2012 – ei il fundament per la politica finanziaria dil proxim onn. Il preventiv 2011 sebase sin quellas directivas, en special quei che pertucca las investiziuns. Impurtontas informaziuns ein plinavon cuntenidas el rapport da gestiun 2009.

Il preventiv ei vegnius preparaus cun gronda breigia. Sco usitau, han numerus giavischs – per motivs da spargn – buca saviu vegnir risguardai. Quei pertucca oravontut las investiziuns. Nus setenin vid il plan da finanzas e survarghein buca la limita dallas investiziuns dad 1.5 entochen 1.75 milliuns francs. Cass cuntrari s'augmentan ils deivets e quei fuss ni prudent ni responsabel. Quei corrispundess era buca allas empermischuns fatgas en connex cun la sanaziun dallas finanzas communalas.

Suenter bufatgas correcturas savein nus presentar in preventiv fetg cuntenteivel. Quei ei d'attribuir allas considerablas entradas supplementaras *sil sector dall'energia*. L'energia ei nies spindrament! Las entradas supplementaras seresultan dalla vendita dall'energia da participaziun, quei sin fundament dils novs contracts. Las entradas totalas directas ni indirectas, derivontas dall'energia, muntan a rodund 2.2 milliuns francs ni 18% dallas entradas totalas ni varga 40% dallas entradas da taglia dallas persunas naturalas. Senza quellas entradas supplementaras stuessen nus reducir las expensas considerablamein.

Il sector d'energia vegn era ad occupar las autoritads communalas egl onn 2011. Viers la fin da quest onn duessen il project per la sanaziun ed engrondaziun dall'Ovra Russein sco era il contract per la renovaziun anticipada dalla concessiun esser semtgai per la tractaziun. El medem mument s'occepein nus cun l'exploitaziun dils uals Val Acletta e Val Clavianev. El decuors digl unviern 2010/2011 vegnin nus a suttametter al cussegl da vischnaunca in messadi corrispudent.

Quen current

Salarisaziun 2011

Tier las pagaglias vegn risguardau ina midada dil scalem enteifer la classa da pagas. Per motivs da spargn havein nus fatg ils dus davos onns modificaziuns minimalas. Ussa vulein nus puspei conceder las adattaziuns usitadas. Perquei survegnan tuttas collaboraturas e tuts collaboraturs era in eventual supplement da carischia, aschinavon che quei ei motivau.

Criteria economics ed efficienza

Sco quei che la suprastonza communal e la cumissiun da gestiun han repetidamein puntuau, sestentein nus da reducir e simplificar la lavur administrativa (las proceduras formalas) sco era da raziunalisar ed optimar il process da lavur. Ils cuosts che occuoran per survetschs specials, duein vegnir adossai als caschunaders. Quei principi sto vegnir applicaus consequentamein tier tut ils uffecis.

Pumpiers

Ils fatgs che pertuccan il survetsch da pumpiers vegnan reglai entras la corporaziun. Il preventiv communal cuntegn mo la contribuziun a quella instituziun. Ei semuossa che la fusiun ei sepagada. L'organisaziun funcziunescha fetg bein ed ils cuosts han saviu vegnir stabilisai.

La taxa da cumpensaziun ei vegnida adattada igl onn vargau e munta ussa a frs. 300.--.

Engaschament per la giuventetgna

La nova cunvegnientscha da prestaziun denter las vischnauncas e la Fundaziun "Tür auf - mo vinavon" ei approbada ed en vigur. La vischnaunca presta ussa ina contribuziun annuala da rodund 15'000 francs (tratg giu la contribuziun dalla pleiv catolica) a quella organisaziun.

Scolaresser

La scolaziun e formaziun absorba varga ina quarta dallas expensas communalas. Las mesiras da spargn e d'optimaziun ein sepagadas. Grazia a quellas mesiras han las expensas per il scolaresser saviu vegnir limitadas e quei senza reducir la qualitat dall'instrucziun.

In problem ein las classas pintgas e l'integraziun da scolars d'auter origin. Quei caschuna considerabels cuosts supplementars. La suprastanza communal ha incaricau ina cumissiun speciala da s'occupar cun la problematica dall'integraziun.

Ils proxims onns sereducescha il diember da scolaras e scolars e cheutras era il diember da lecziuns. Ils organs da scola ston perquei examinar tuttas fuormas pusseivlas per optimar il menaschi e per tener ils cuosts en rama.

Las contractivas per ina nova reglamentaziun dalla repartiziun dils cuosts per ils scolars dalla vischnaunca da Medel ein instradadas.

Casa da tgira Sursassiala

Ils 26 da settember 2010 ha la cuminonza dils votants approbau cun gronda majoriad (85%) il dretg da baghegiar per la Casa da tgira Sursassiala. Quei ei ina premissa per saver realisar l'engrondaziun dalla casa. Ussa setracta ei da realisar il contract da collaboraziun denter las vischnauncas da Tujetsch, Medel e Mustér (Zusammenarbeitsvertrag ZAV).

L'organisaziun dalla tgira per attempai ella regiun da Sursassiala ei en principi fixada. La Casa Sogn Gions exista buca pli. Ella ei integrada ella Casa da tgira Sursassiala. Perquei sto la situaziun concernent la contribuziun speciala (cto. 570.363.00) vegnir sclarida.

Il quen current (cto. 410.363.00) cuntegn ina contribuziun communal da frs. 10.-- per di e cussadent ella Casa da tgira Sursassiala. Quella contribuziun annuala ei la vischnaunca obligada da pagar per futuras investiziuns dil mument ch'ils cussadents pagan la medema summa. Quella reglamentaziun sebase sin ina cunvegientscha dallas vischnauncas dalla Surselva cun las casas da tgira e d'attempai. Cun l'entschatta digl onn 2011 dat ei probablamein ina midada da quei sistem. Damai che quel ei aunc buca enconuscents, sebasein nus sin la reglamentaziun vertenta. Las vischnauncas vischinontas fan il medem.

Forestalessen

Il luvratori a Cuoz e la halla per magasinar stialas ein secumprovai. Cheutras sa l'effizienz dalla lavur vegnir augmentada. Il stab da collaboraturs ei ussa cumplets. El presta buna lavur. Quella lavur fa part dils projects, che vegnan subvenziunai.

Cul niev luvratori han ins era reuniu la gruppa forestala e la gruppa stradala al survetsch tecnic. Quella collaboraziun e la centralisaziun da tuts survetschs technics en in liug simplificheschan la lavur e lubeschan da nezegiar sinergias.

Taglias

Tier las taglias astgein nus buca quintar cun in augment dallas entradas. D'ina vart sentin nus l'influenza dallas pitgiras economicas e da l'autra vart igl effect dalla revisiun parziala dalla lescha cantunala da taglia.

La calculaziun dallas taglias ei succedida tenor recumandaziuns dall'administraziun cantunala da taglia.

Quen d'investiziun

Contribuziun Center sursilvan d'agricultura (CSA)

Il Center sursilvan d'agricultura a Salaplauna ei per gronda part realisau. El vegn a dar nova tempru e novs impuls alla politica agrara e promover products indigens. Da grond nez ei era il stretg ligiom cun il turissem e cun autras branschas economicas. Las contribuziuns concedidas figureschan per gronda part el quen 2010.

Meglieraziun funsila

La suprastanza communalai elaborar in studi per sondar l'opportunitad e las pusseivladads d'ina eventuala meglieraziun funsila. Tier quella examinaziun setracta ei da risguardar la situaziun specifica dalla vischnaunca da Mustér. Treis vischinadis han gia giu ina meglieraziun (Segnas, Pardomat e Mumpé Medel). Nies interess pertucca oravontut l'avertura (ereger e mantener la reit dallas vias funsilas).

Center da sport e cultura (CSC)

La cumissiun da menaschi CSC fa ponderaziuns davart il diever futur dallas localitads ch'ei vegnidas libras entras la dislocaziun dils magasins communalas el niev menaschi tecnic a Cuoz.

Tier quella examinaziun eis ei semussau, ch'ei drova urgentamein novas investiziuns. En emprema lingia setracta ei da remplazzar il scaldament. Denton basegna era la piazza da ballapei e la piazza dira ina sanaziun totala.

El plan da finanzas figurescha negin importo, ferton ch'il preventiv 2011 risguarda ina summa da frs. 200'000, che duei esser ina part d'ina emprema etappa d'investiziuns. Ina cumissiun strategica s'occupescha cun las investiziuns necessarias. Ella vegn a presentar proximamein propostas per las investiziuns urgentas. Sin fundament da quei pareri vegn la suprastanza communalai a suttametter al cussegl da vischnaunca in messadi cun la damonda da credit.

Il quen d'investiziun cuntegn entginas posiziuns, nua che la damonda da credit sto aunc vegnir suttamessa cun in messadi special al cussegl da vischnaunca per approbaziun e sut la resalva dil referendum facultativ (Via Faltscharidas, Center da sport e cultura, canalisaziun Mumpé Medel).

Survista finala

Suenter haver fatg differentas adattaziuns seprenta il preventiv 2011 sco suonda:

Quen current	<i>Preventiv 2011</i>	<i>Preventiv 2010 incl. supplements</i>	<i>Quen 2009</i>
Entradas	frs. 12'225'200	frs. 11'897'300	frs. 12'248'912
Expensas	frs. 12'203'400	frs. 12'078'500	frs. 12'177'122
Surpli expensas		frs. 181'200	
Surpli entradas	frs. 21'800		frs. 71'790
Quen d'investiziun			
Investiziuns bruttas	frs. 2'795'000	frs. 2'506'500	frs. 1'964'211
Entradas	frs. 1'052'500	frs. 730'000	frs. 878'183
Investiziuns nettas	frs. 1'742'500	frs. 1'776'500	frs. 1'086'028

Il preventiv 2011 sebase sil plan da finanzas per 2011 – 2015, dil qual il cussegl da vischnaunca ha priu enonuschiantscha ils 18 da zercladur 2010. Ferton ch'il quen general semova el rom usitau, ha il quen d'investiziun stuiu vegnir modificaus. Las investiziuns netto contonschan – suenter las modificaziuns succedidas – la summa da frs. 1.74 milliuns; quei ei il cunfin dil responsabel. Igl onn 2008 – el mument culminont dallas pitgiras finanzialas – havevan nus stuiu reducir quei importo a 262'000 francs. En quei connex regurdein nus alla

conclusiun dalla debatta sur dil plan da finanzas dils 18 da zercladur 2010 dil cussegl da vischnaunca che secloma sco suonda: "Las investiziuns annualas astgan denton buca survargar la summa dad 1.5 – 1.7 milliuns francs."

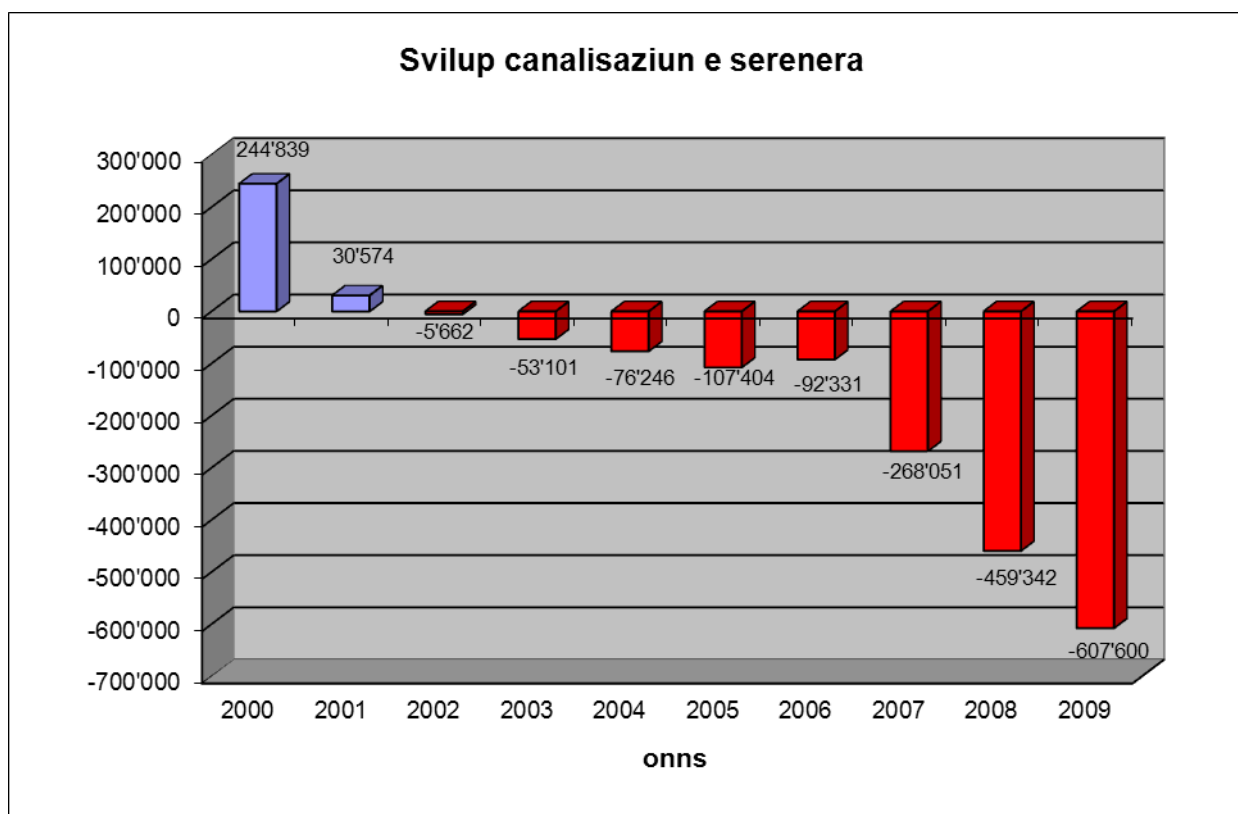
Il quen current preveda in surpli d'entradas da 21'800 francs. Igl effect legreivel dallas entradas dall'energia da participaziun lubescha da far amortisaziuns supplementaras da 200'000 francs.

Las novas entradas (nunprevidas) dalla vendita dall'energia da participaziun lubeschan da liquidar entginas pendenzas d'antruras (Altlasten) sco la contribuziun alla cassa da pensiun ed alla realisaziun dil vitg da vacanzas Reka. Per la vischnaunca sezza han quellas posiziuns negina valeta, aschia ch'ellas ston vegnir amortisadas aschi spert sco pusseivel.

In problem: La finanziaziun speciala

Nus regurdein il cussegl da vischnaunca alla proposta per la revisiun dil regulativ da taxas tier la lescha davart igl allontanament e la purificaziun dallas auas (messadi nr. 14 – 2009/2012 dils 22 da mars 2009). Ina adattaziun ei pli che urgenta. Per la fin da 2009 muntava il deivet per la canalisaziun e la serenera a 607'000 francs. Sin fundament dil preventiv 2011 s'augmenta quel a 725'000 francs. En vesta allas investiziuns previdas, s'augmenta il deivet per la canalisaziun e la serenera els proxims onns a 2.8 milliuns francs. Perquei essan nus sfurzai d'agir.

La grafica suandonta dat ina survesta dil svilup dil deivet per la canalisaziun e la serenera:

La finanziaziun speciala dalla canalisaziun e serenera pretenda urgentamein ina correctura. Ella seduta dil december 2010 tracta il cussegl il credit per il project dalla canalisaziun Mumpé Medel. El decuors digl onn 2011 vegn la suprastanza communal a suttametter al cussegl da vischnaunca ina versiun modificada per ina adattaziun dallas taxas da diever.

Il 25 d'october 2010 ha la cumissiun da gestiun repassau il preventiv ensemen cun la suprastanza communal. S'enter ina interessanta discussiun ha la cumissiun da gestiun approbau il preventiv 2011 per mauns dil cussegl da vischnaunca. La cumissiun da gestiun ha suttamess alla suprastanza communal in tschuppel damondas. Quellas ein vegnidas deliberadas en sura seduta communal. Cun plascher constatein nus, ch'ei regia ina buna entelgientscha denter quels dus organs.

Sper la documentaziun suttamessa al cussegl da vischnaunca exista in commentari detagliu tier las singulas posiziuns. Ils commembers dil cussegl da vischnaunca han la pussevltad da prender investa da quei commentari tier l'administraziun communal.

Grazia alla buna collaboraziun enteifer las autoritads havein nus saviu realisar numerus impurtonts projects. Las perspectivas per igl avegnir ein favoreivlas, oravontut sil sector dall'energia. Ils fastedis economics pretendan denton vinavon gronda atenziun ed intensivastentas per razionalisar la lavur e direger cun tutta precauziun e prudientscha las finanzas communalas.

Proposta

En concordanza cun la cumissiun da gestiun

propo na

la suprastanza communal al cussegl da vischnaunca da

1. approbar il preventiv 2011 cun suttametter quel al referendum facultativ conform ad art. 21, lit. a dalla constituiun communal;
2. fixar il pei dalla taglia sin las entradas e la facultad sin 120% dalla taglia cantunala semplia ed il pei da taglia per la taglia sin schischom ad 1.7‰ (sco tochen dacheu).

Suprastanza communal Disentis/Mustér
Il president: Il canzlist:

Dumèni Columberg

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 25 d'october 2010

Procedura per la tractaziun dil preventiv 2011

Ils detagls tier las singulas posiziuns ein cuntenidas en in commentari detagliu. Sco usitau, han las cusseglieras ed ils cusseglers la pussevltad da prender investa da quei document en canzlia communal (s'annunziar al spurtegl).

Per garantir in tractament efficient supplichein nus ils commembers dil cussegl da sclarir damondas da pintga muntada ordavon cun ils geraus responsabels, respectivamein cul canzlist. Damondas ni propostas da pli gronda muntada supplichein nus d'inoltrar ordavon all'administraziun communal, sinaquei che nus saveien far las preparativas necessarias per in tractament serius e speditiv.

Annexas:

- survesta dil preventiv 2011
- quen current - preventiv 2011
- quen d'investiziun - preventiv 2011
- quen Center da sport e cultura - resumaziun preventiv 2011